

Tanıtım - Değerlendirme / Reviews

Aslan, Sema

Benim Kitaplarım: Otuz İsim Otuz Kütüphane. İstanbul: Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş., 2009, 257 s. ; 21 sm.
ISBN: 978-605-111-057-8

Kütüphaneler üzerine kendi anlarından, düşüncelerinden ve önceki çalışmalarından yola çıkan yazar, okuyucuya her biri alanında nitelikli işlere imza atmış, kitaba tutkuyla bağlı otuz kitapseverin (bibliyofil) çok değerli kitaplarını barındırdıkları kişisel kütüphanelerini tanıtmıştır. Yapılan söyleşiler üzerinden, kitapseverlerin çalışma üslupları keşfedilmeye, neler okudukları, hangi kitaplardan ayrı duramadıkları, hangileriyle sohbet ettikleri, hangilerini ödünç vermeyi göze alabildikleri öğrenilmeye çalışılmış, onlara kitaplık oluşturmayı kimin öğrettiği ve ilk kitaplıklarını ne zaman kurdukları, kitaplarının tozunu alıp almadıkları ya da bir kütüphaneci titizliğiyle onların künyelerini kaydedip etmedikleri gibi sorulara cevap bulmaya çalışılmıştır.

Kimi zaman zevkle, kimi zaman hayret ve heyecanla kimi zaman da merak ve gıptayla okunacak, kitapseverliğin nasıl bir duygu olduğu ve emek gerektirdiği konusunda çok özel ipuçları veren çalışmada;

ilk kitaplığı ortaokul yıllarında içlerine dergi ve kitaplarını koyduğu iki portakal sandığı olan... taşınmasını bile "Göç Temizliği" isimli anı-romana dönüştüren... aralarında Picasso imzalı kitabın da bulunduğu, kendisinin "özel" anahtar kelimesiyle anlattığı Adalet Ağaoğlu,

Kitap, CD, ses bandı, oyun kasetleri, afiş ve arşiv belgelerinin yanı sıra; maske, kukla ve tabloları da kütüphanesinin unsurları olarak kabul ederek, bir "Gösteri Sanatları Kütüphanesi" şeklinde tanımlayan, "Kitaplar benim ayrılmaz parçamdır. Okumadan uyuyamıyorum" söylemiyle Ali Poyrazoğlu,

Koleksiyonerliği bırakmakla sigarayı bırakmak arasında fark görmeyen. "Kitap delisi" olurum endişesiyle kütüphanesinde önemli bir tasfiyeye giderek "90'ların başında nadir kitaplarının hemen hemen tamamını elden çıkaran Alpay Kabacalı,

Nazım Hikmet'in kitabının çalınması üzerine günlerce ağlayarak "pırlanta yüzüğüm çalındı bu kadar üzülmezdim" diyebilen, edebiyattan resim kitaplarına, müzayede kataloglarından yemek kitaplarına, Osmanlı tarihinden şiire, feng shui ve antolojiden Atatürk kitaplarına uzanan geniş ilgi alanıyla Ayşe Kulin,

Kütüphanelerde olmadığı için Türkiye'deki mevcut tüm yerbilimi dergilerini toplatıp ciltlettiren ve "Türkiye'de yok böyle bir jeoloji kütüphanesi" dediği, iki katlı ve profesyonelce tasarlanmış kütüphanesiyle Celal Şengör,

Çalışma odası, evin geniş salomu, koridoru ve yatak odası raflarla kaplı, kapaklı dolapların içinde dosyaların, ciltlenmiş gazetelerin, klasörlerin üst üste durduğu, "bir kütüphaneye sahip olmak için yerleşik olmak gerek, kentli olmak gerek..." diyen, Sultan Abdulhamid'in kitaplığından çıkma, yirmi dört ciltlik koleksiyona sahip Çetin Altan,

Eşi Eyüp Can'la ortak kullandığı, siyaset bilimi, din felsefesi, Türk ve dünya edebiyatı, süreli yayınlar, sözlükler, kadın çalışmaları ve sosyoloji konu başlıkları dikkat çeken, kendisinin "göçebe" diye tanımladığı Elij Şafak,

Kitaplarını armağan etmeyi tercih eden; üniversitelere bağışlama fikrinden hoşlanmayan, "Bir zamanlar kitabı sevmiş birinin elinden çıkan bir kitabı almak bana çok iyi geliyor" düşüncesiyle kitapları sahaftan almayı tercih eden, buralarda aradığını bulmak için kendi ifadesiyle "leş gibi" olmayı seven, on beş-yirmi bin civarında kitabıyla Enis Batur,

Objelerden süsten hoşlanmayan, raflarında sadece kitaplara yer açan ve onları konu başlıklarına göre düzenleyen, eşinin "Erdal, kütüphanesini bir kaplumbağa gibi sırtında taşırdı" dediği Erdal-Samiye Öz,

Annesinin oldukça meraklı bir kitap okuru olması nedeniyle çocuk yaşta kitaplarla haşır neşir olma şansını yakalayan, evinin tüm duvarları raflarla çevrili, kitaplarla dolu, söyleşi sırasında boş olan küçücük bir duvarcık için bile raf hesabı yaptığı anlaşılan, esas olarak kitaba değil, içerdiği bilgiye tutkun Gökhan Akçura,

Kendisini "kitap oburu" hatta etobur, otobur gibi "bibliyovorus" olarak tanımlayan, "ne hediye istersin?" diye sorulduğunda hep kitap istedim diyen Güven Turan,

Kitapların milimi milimine yan yana durduğu çok düzenli... eşinin kütüphanedeki en ufak bir değişikliği hemen fark edebildiğini söylediği, prensip olarak kitap ödünç almayan ve vermeyen Halit Refiğ,

İmzalı kitap koleksiyonuyla tanınan, on bin civarında imzalı kitaba sahip... sadece kitap değil her türlü dokümanı toplayan, mesela Orhan Veli'nin fotoğrafları, orijinal mektupları, Sait Faik'in kendi eliyle yazdığı Orhan Veli şiiri, Oktay Rifat'la Melih Cevdet'in Sabahattin Ali'ye yazdığı mektup... vb. belgelerin

yer aldığı Haluk Oral,

Kütüphanesinde “çok sevdikleri” ve “çok faydalandıkları”nın yanı sıra, bir de “çok manasız buldukları”nın yer aldığı, aynı anda birkaç kitap okumayı “pespayelik” olarak nitelendirerek “esas olan, tek kitaptır” diyen İlber Ortaylı,

İçeriğinde pek bir şey bulmak mümkün değil demesine rağmen, söz konusu olanın içinde bir şey bulup bulamamaktan çok, onun kendisini bulabilmenin bile mucize olduğu İpek Çalışlar,

Hiçbir kitabını atamayan ilgisini çekmeyen ya da kullanılmayacağına kanaat getirdiklerini sandıklara kaldıran, hayli sıkışık ve biraz da karmaşık olan kitaplarını oturduğu yerden küçük dürbünü yardımıyla bulan, Paris ve İstanbul’da olmak üzere yaklaşık on bin kitaba sahip Komet,

Sinema ağırlıklı yayınların bulunduğu, bir zamanlar yedi kişilik orkestranın çalıştığına kimsenin inanamayacağı, içinde adım atmanın bile imkansız olduğu bir oda ile felsefe, edebiyat, resim ve yine sinema kitaplarını içeren oturma odasından oluşan; tek bir ödünç kitap aldığını hatırlamayan ve “katiyen almam” diyen, dergi çıkarmaya niyetlendiği ekipten birisinin bardağını önündeki kitabın üzerine koyması üzerine “Seninle dergi çıkaramayız biz. Kitaba saygın yok” diyen Mehmet Güreli,

Ses kayıtları, kitaplar, dergiler, fotoğraflar ve afişlerle; Türkiye’de telif ve çeviri, yayınlanmış tüm müzik kitaplarına sahip olduğunu söyleyen ve Türkiye’nin en iddialı popüler müzik koleksiyomuna sahip Naim Dilmener,

Büyükçe bir dolap dolusu yazma kitabı bulunduğu halde, kitaplara daha çok içerikleriyle önem veren, yazma kitapları mücevher gibi değil de, hakikaten kitap gibi tutan, onları da diğer kitaplar gibi kullanan, yani okuyan; temel olarak tarih kitaplarının oluşturduğu, zamanın yorup hırpaladığı kitapları, gelecek kuşaklar faydalsın diye usta ellere ciltlettiren ve kitaplara karşı böyle bir borcunun olduğunu düşünen Necdet Sakaoğlu,

Pek çok bibliyofilin dostu olarak tanınan, hem sahaif hem bibliyofil! Özel olarak İstanbul kitaplarının dikkat çektiği, “İstanbul’la ilgili ne ararsanız var” iddialı, kitaptan anlayan kütüphaneci sayısının azlığından, kataloglanmayan kitapların kaybolmaya mahkum olduğundan söz eden, sahaif dükkanında seksen, evinde yirmi bin civarında kitabıyla Nedret Dişli,

İbrahim Müteferrika’nın bastığı Türkiye’de basılan ilk kitap Vankulu Lugatı’nın raflarında yer aldığı, “madem kütüphaneden söz ediyoruz, o halde başlangıç noktası bu olmalı...” diyen; güncel olarak kullanmasa da Türkiye’de televizyonculuğun tarihi konusunda iddialı Nuri Çolakoğlu,

Evine gelen misafirleri: “manzaraya bakanlar” ve “kütüphaneye bakanlar” şeklinde ikiye ayıran! Karl Marx’ın “Ben kitaplarımın kölesi değilim, kitaplar benim kölemdir!” sözü kütüphanesiyle ilişkisinin mottosu olan, “kitaplarımla

ilişkim aşırı sevgi, güven ve mahremiyet duygularıyla iç içe...” düşüncesi ve yaklaşık on beş bin kitabıyla Orhan Pamuk,

Duvarlarla aynı renkte, evin katları arasında dağılmış, üst katta bir tanesi tırazanda olmak üzere, üç ayrı kütüphaneden oluşan; özellikle edebiyat, şiir ve true crime/hakiki suç kitaplarının yer aldığı, “Bence zaten herkes hayatta en çok elli kitaba bağlanır. O elli kitap insanın İncil’i gibidir...” diyen Perihan Mağden,

Sayı bakımından roman ve şiir türünün ön planda olduğu, ancak aforizma, aykırı kişilerin yaşam öyküleri ve vurucu gezi kitaplarının da ilgi alanında yer aldığı, “Yazarlık nasıl Allah vergisiyse, bibliyofillik de öyle” diyerek kendisini “kitapçoksever” olarak tanımlayan,” Ben kitaplarıma klasik müzik ve caz dinleterek bakarım. Sırası gelince onlarla flört ederim” diyen toplam dokuz bin kitabıyla Selçuk Altun,

Evin hemen her yerinde kitaplığı olsa da, silme kitap dolu ayrı bir odası daha bulunan, okuma odasında iskemlenin üstü bile kitap dolu “zaten benim bütün hayatım o iskemlenin üstünde geçiyor” diyen, “kütüphane dediğimiz, benim için bir tür hayat yoldaşdır...” görüşündeki yaklaşık dört bin kitaba sahip Selim İleri,

Kütüphanesini sadece bilgi edinmenin bir yolu olarak değil, yaşadığı mekana sıcaklık ve samimiyet katan bir “süs” olarak da tanımlayan, ağırlığını sanat kitaplarının oluşturduğu üç bini aşkın kitabıyla Şakir Eczacıbaşı,

“Bizim herhangi bir kütüphaneye gidip kitap bakmamıza gerek yoktur. Kütüphanemiz bir tarih, hatta Türkoloji bölümüne yetecek kadar zengin bir materyale sahiptir” diyen, on-on beş bin civarında kitap ve yüz elli yazmasıyla Turgut Kut,

Bazen parasızlık, bazen zorunlu göçler, bazen de hapislik, ama en çok da arşivci yapısı olmaması ve kitabın mülkiyetine inanmaması nedeniyle uzun yıllar bir kütüphanesi olmayan, olduğu vakit de onu hep başkalarının ilgisine, ihtiyacına açık tutan, “Ben okurum, yazarım ya da ölürüm. Benim yaşam biçimim bu...” diyen, kütüphanenizi bağışlamayı düşündünüz mü sorusuna “düşünmedim, çünkü ölümü düşünmek gibi bir şey bu...” yanıtını veren Vedat Türkali,

Yüz yirmi bin kitabıyla belki de Türkiye’nin en geniş özel kütüphanesi niteliğindeki, yurt dışından gelen konuklarının müdürü olduğu Boğaziçi Üniversitesi Atatürk Enstitüsü zannettiği Zafer Toprak,

Evindeki tek eşyasının neredeyse kitapları olduğu düşünülen, ancak kitapların ezici zaferine rağmen işgale uğramış gibi görünmeyen, yatak odası dâhil evin her yerine serpiştirilmiş Türkçe ve Almanca kitaplardan oluşan Zeynep Sayın,

kişisel kütüphanelerine yer verilmektedir.

Ülkemizde belki de alanında ilklerden olan ve 30 kitap severin kütüphanelerinin tanıtımını içeren “Benim Kitaplarım”; kitap ve okuma tutkusunun, aşk, sevgi, bağlılık, sadakat, arkadaşlık gibi tutkulardan bir farkı olmadığını ve hatta bazı yönleriyle bu tutkuları gölgede bıraktığını anlamamıza yardımcı olan, “yükselen değerlerin” tartışılmakta olduğu günümüzde insanları düşündürmeye iten bir seçki niteliğine sahiptir.

Derviş Durmaz
İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi (İGEME) Kütüphanesi
e-posta: dervisd@igeme.gov.tr